

Procedure voor scholen bij ongeoorloofd verzuim en thuiszitten

De aanpak van het schoolverzuim vergt de inzet van verschillende partijen.

Voorwoord

Het volgen van onderwijs is essentieel voor de ontwikkeling van jongeren om te komen tot het verwerven van een goede plek in de maatschappij. Aanhoudend schoolverzuim kan een serieuze bedreiging vormen voor de ontwikkeling van jongeren. Dit kan immers leiden tot voortijdig schooluitval, het niet behalen van een diploma en/of een startkwalificatie voor de arbeidsmarkt, waardoor werkloosheid en/of uitkeringsafhankelijkheid kunnen ontstaan. Scholen staan voor de taak passend onderwijs te bieden en problemen bij jongeren vroegtijdig te signaleren. Zij worden als eerste geconfronteerd met verzuim en dienen daarop adequaat te reageren. Ook binnen het samenwerkingsverband VO Noordelijke Drechtsteden (SWV VO ND) wordt effectief ingezet op het voorkomen en terugdringen van ongeoorloofd schoolverzuim en thuiszitten. Dit alles wordt aangejaagd door Gerda en Babs, die dit jaar namens het SWV VO ND zijn gestart met het meldpunt thuiszitters en de procedure voor ongeoorloofd verzuim en thuiszitten hebben opgesteld.

Het SWV VO ND is van mening dat met een uniforme werkwijze en de juiste interventies iedere leerling met zorgelijk en/of aanhoudend (ziekte) verzuim een passende plek in het onderwijs kan behouden of vinden.

De achterliggende gedachte van de aanpak van het SWV VO ND is dat bij elke vorm van verzuim van leerlingen alle partijen hun eigen rol en (maatschappelijke)verantwoordelijkheid nemen.

In het scholenoverleg van december 2017 hebben alle scholen van het SWV VO ND zich gecommitteerd aan de procedure voor ongeoorloofd verzuim en thuiszitten.

Doelstelling

Het doel van deze procedure is terug- c.q. toeleiding naar een passend onderwijsprogramma. Vroegtijdige inzet van ondersteuning en hulpverlening bij verzuim staat voorop. We richten ons in deze procedure op een individuele en een collectieve aanpak. Het accent komt hierbij meer te liggen op ondersteuning en in mindere mate op controle en de strafrechtelijke kant van het verzuim of thuiszitten. Het primair inzetten op integraal samenwerken, onderwijs(ondersteuning) en vrijwillige hulpverlening krijgt de focus. De verwachting is dat deze aanpak zal bijdragen aan de preventie van verzuim en thuiszitten.

Leeswijzer

In het 1^e hoofdstuk wordt aandacht besteed aan de verschillende vormen van verzuim, het registreren en melden bij de betreffende instanties. Aansluitend wordt in hoofdstuk 2 uitgewerkt hoe het verzuim binnen de school beleidsmatig opgepakt kan worden in de vorm van een eigen verzuimbeleid. Vervolgens wordt een stappenplan geschetst met aanwijzingen voor het handelen en omgaan met verzuim op het niveau van de leerling.

Hoofdstuk 1. Vormen van verzuim en melding

Inleiding

De school verschaft de faciliteiten voor het schoolbezoek van haar leerlingen. Ongeoorloofd verzuim wordt door de school opgepakt. De school signaleert vroegtijdig de problemen bij de leerling en gaat het gesprek aan met leerling en ouders/verzorgers.

In dit hoofdstuk worden de verschillende vormen van verzuim en bijbehorende meldingscriteria besproken.

1.1 Geoorloofd verzuim (ziekte verzuim)

Een aantal leerlingen verzuimt vanwege (onbegrepen) lichamelijke of psychische klachten. Ook kan er sprake zijn van een combinatie van klachten met achterliggende problemen, bijvoorbeeld in de gezinssituatie of in de sociaal-emotionele ontwikkeling. Ziekteverzuim kan invloed hebben op de omgang met klasgenoten, de zelfstandigheid en het oplossend vermogen van de jongere. Schoolverzuim wegens ziekte hoeft niet problematisch te zijn, maar ziekteverzuim kan in sommige situaties leiden tot leerachterstanden, die vervolgens kunnen uitmonden in uitstroom naar een lager onderwijsniveau of het niet behalen van een startkwalificatie.

Wanneer er op school sprake is van geoorloofd verzuim in de vorm van ziekte is het van belang om als school, samen met de jeugdarts zo snel mogelijk in gesprek te gaan en te blijven met de leerling en zijn/haar ouders/verzorgers om zo de terugkeer van de leerling te bevorderen.

Bij langdurig en/of herhaaldelijk ziekteverzuim dient er gemeld te worden bij leerplicht en DUO. Hierover zijn afspraken gemaakt met de dienst gezondheidszorg regio Zuid Holland Zuid.

Concreet betekent dit dat er gemeld moet worden:

- Indien de leerling voor de 4e keer in 12 schoolweken of meer dan 50 uur aaneengesloten ziekgemeld wordt en indien er twijfel is over de verklaring van het ziek zijn (herkenbaar aan bepaalde patronen; ouders melden frequent periodiek ziek of er is geen geldige reden bij de ziekmelding of leerling is bij controle niet thuis.)

De leerling moet vervolgens elke maand gemeld worden bij DUO en bij leerplicht als het ziekteverzuim aanhoudt.

1.2 Ongeoorloofd verzuim

Wettelijk gezien zijn leerlingen vanaf 12 jaar zelf verantwoordelijk voor het volgen van de lessen, stage en aanverwante activiteiten. Ouders/verzorgers zijn verantwoordelijk voor de schoolgang van hun kind (5 tot 18 jaar) en spelen een belangrijke rol bij het functioneren van hun kind op school. Ouders/verzorgers en leerlingen zijn dus primair zelf verantwoordelijk voor naleving van de leerplicht. Wanneer een leerling niet op school is zonder geldige reden zijn de ouders/verzorgers strafbaar of is de leerling strafbaar vanaf de leeftijd van 12 jaar.

Wettelijk gezien is er sprake van ongeoorloofd verzuim en moet er gemeld worden bij DUO en leerplicht als er sprake is van:

- meer dan 16 uur les of praktijktijd verzuim in een periode van 4 weken.
- negen maal te laat komen op school of in de les.
- bij minder dan 16 uur wanneer er sprake is van bijzondere omstandigheden (bijv. zorgen).
- luxeverzuim. (zonder toestemming van school weg blijven vanwege vakantie of familiebezoek).

In deze procedure gaan wij niet in op luxeverzuim.

De leerling moet elke maand gemeld worden bij DUO en bij leerplicht als het verzuim aanhoudt.

Dit kan dan gekoppeld worden aan reeds gedane en openstaande melding.

Van belang is te realiseren dat er sprake kan zijn van problematiek op persoonlijk vlak of in de thuissituatie. Bij ongeoorloofd verzuim kan er een geleidelijke schaal ontstaan van steeds meer verzuimen.

1.3 Thuiszitters

Het doel van onderwijs is dat alle leerlingen hun schoolloopbaan afronden met een diploma en het onderwijs zo probleemloos mogelijk doorlopen. Er is echter een groep leerlingen voor wie de weg door onderwijsland lastig en soms onbegaanbaar is. Dit is de groep leerlingen die het risico lopen als thuiszitter gedefinieerd te worden. Er moet altijd gemeld worden bij DUO en bij leerplicht als het verzuim van een leerling aanhoudt (zie ziekteverzuim 1.1 en ongeoorloofd verzuim 1.2).

Volgens de onderwijsinspectie is er sprake van een thuiszitter als een leer- of kwalificatieplichtig kind tussen de 5 en 18 jaar :

- Niet is ingeschreven aan een erkende onderwijsinstelling of
- Gedurende een aaneengesloten periode van meer dan vier weken, zonder geldige reden zoals ziekte, niet deelneemt aan enige vorm van onderwijs of een naar onderwijs terugleidende vorm van hulp of begeleiding.

De VO school blijft verantwoordelijk voor een thuiszittende leerling.

Hoofdstuk 2 School handelt op individueel en collectief niveau

2.1 Leeswijzer

Essentieel in het terugdringen van verzuim en thuiszitten is het hebben van een goede band met de leerling en diens ouders/verzorgers. De leerling moet het gevoel hebben dat hij/zij er toe doet en welkom is. In dit hoofdstuk worden aanbevelingen gedaan omtrent het omgaan met het verzuim van leerlingen in de dagelijkse praktijk van school binnen ons samenwerkingsverband.

2.2 Verzuimbeleid

Om er zorg voor te dragen dat binnen de school steeds op dezelfde manier gehandeld wordt als er sprake is van verzuim, is het wenselijk verzuimbeleid te ontwikkelen.

Hierbij valt te denken aan;

- het organiseren van een goede structuur van ondersteuning met inzet van alle professionals (zorgcoördinator, mentoren, BPO'er, leerplicht, jeugdarts, jeugdteam),
- het registreren van de afwezigheid van leerlingen en
- het houden van toezicht op de naleving van de gemaakte afspraken.

Bij het opstellen van verzuimbeleid wordt er van uitgegaan dat een pro actieve aanpak bijdraagt aan het terugdringen van verzuim. Middels het registreren van verzuim kunnen er patronen zichtbaar worden van de achterliggende redenen van verzuim. Er kan een wereld van problematiek achter ziekteverzuim zitten die beïnvloed kan worden door ondersteuning vanuit school te bieden (zie 2.4).

Om de aanpak van het verzuim te laten slagen is draagvlak binnen de scholen voor het verzuimbeleid noodzakelijk. Een verzuimprotocol zal maatwerk zijn, het moet passend zijn bij de cultuur en werkwijze van de individuele school. Het is per school de eigen verantwoordelijkheid om zorg te dragen voor adequaat verzuimbeleid en dit te communiceren binnen de school, naar ouders/verzorgers en naar leerlingen.

2.3 Verzuimregistratie

Per 1 maart 2017 is het voor alle scholen wettelijk verplicht om een verzuimregistratie bij te houden en te melden bij DUO. Het Ministerie van Onderwijs vraagt eens per 3 maanden een registratie van de thuiszitters aan het SWV VO ND. In dit kader wordt er door het meldpunt thuiszitters per 3 maanden een opgave van de thuiszitters gevraagd aan de VO-scholen. Het is van belang dat iedereen die de registratie invult kennis heeft van de verschillende soorten verzuim en dat er duidelijke afspraken gemaakt worden omtrent het registreren van het verzuim. Bij het vastleggen van de verschillende soorten van verzuim moet zo veel mogelijk de reden van verzuim vermeld worden. De winst van een goede verzuimregistratie is dat er snel ingegrepen kan worden om langdurige afwezigheid van de leerling te voorkomen. Daarnaast kan er mogelijk een patroon in het verzuim van de leerling gezien worden.

2.4 Stappenplan (on)geoorloofd verzuim en thuiszitters

In dit stappenplan geven we aanbevelingen hoe er op individueel niveau gehandeld dient te worden als er sprake is van verzuim.

Stap 1. Registreer

Voer de melding en verzuimreden in het verzuimregistratiesysteem in.

Stap 2. Gesprek met leerling

Ga als mentor in gesprek met de leerling over de zorgen omtrent en de reden van het verzuim en maak samen concrete afspraken over hoe het verzuim voortaan voorkomen kan worden. Meld bij de leerling dat ouders/verzorgers geïnformeerd gaan worden.

Er wordt op deze manier door school ondersteuning ingezet voordat een probleem te groot wordt. Maak van het gesprek een verzuimverslag en start een verzuimdossier op.

Stap 3. Bel de ouders/verzorgers

Neem zo snel mogelijk contact op met ouders/verzorgers om het verzuim te melden, te informeren naar de gezondheid en het welbevinden van de leerling en tevens de zorgen die school heeft te uiten. Maak een verslag van het gesprek voor in het verzuimdossier.

N.B: Bij de gesprekken met ouders en leerling dient de privacy wetgeving in acht genomen te worden, zoals benoemd in de "handreiking privacy lokale teams".

Stap 4. Blijf de leerling volgen

a. Bij ziekte: blijft de leerling langere tijd ziek, dan is actieve monitoring door school gewenst. Onderhoud veelvuldig contact met leerling en ouders/verzorgers. Dit betekent dat school in gesprek gaat met leerling en ouders/verzorgers over wat er mogelijk is op gebied van onderwijs. Meld aan ouders/verzorgers dat de jeugdarts¹ en de leerplichtambtenaar² worden ingeschakeld bij 50 uur ziekte afwezigheid en bij 4 keer ziekmelding in 3 maanden. Tevens wordt er door school een melding gedaan bij DUO. Dit melden bij DUO is een wettelijke verplichting en staat los van de inspanningen die door school worden gepleegd.

De jeugdarts¹ adviseert de school vanuit zijn/haar zorgrelatie met de leerling over de consequenties van het ziek zijn, voor het volgen van de lessen en de aanpak van de begeleiding van de leerling.

De jeugdarts kan met zijn/haar sociaal-medische expertise aangeven hoe ondanks ziekte en klachten toch (deels) onderwijs gevolgd kan worden. Daarnaast kan de jeugdarts informatie inwinnen bij en overleggen met behandelend artsen. De jeugdarts bepaalt niet of ziekteverzuim legitiem is, maar is wel in de positie om de achterliggende factoren van ziekteverzuim in kaart te brengen.

De leerplichtambtenaar² kan bij twijfel aan ziekte actie ondernemen. Daarnaast start hij/zij indien nodig een verzuimonderzoek, monitort het vervolg en zal indien nodig interventies plegen.

Maak als school van alle gemaakte afspraken een verslag voor in het verzuimdossier. De afspraken worden bewaakt door de zorgcoördinator.

- b. Bij ongeoorloofd verzuim: blijft de leerling ongeoorloofd verzuimen of thuiszitten, dan is actieve monitoring door de school gewenst en moet middels een gesprek een gezamenlijk plan opgesteld worden door mentor, leerling en ouders/verzorgers om het verzuimen te doen stoppen. Zorg ervoor dat het verzuimdossier van de leerling steeds volledig en actueel is, zodat duidelijk is wat de stand van zaken is en welke acties besproken zijn.

Meld ouders/verzorgers dat de leerplicht bij 16 uur verzuim in 4 opeenvolgende lesweken of 9 keer te laat, ingeschakeld gaat worden. Tevens wordt er een melding bij DUO gedaan.

De leerplichtambtenaar zoekt contact met leerling en ouders/verzorgers. Deze start indien nodig een verzuimonderzoek en monitort het vervolg en zal indien nodig interventies plegen. Maak als school van alle gemaakte afspraken een verslag voor in het verzuimdossier. De afspraken worden bewaakt door de zorgcoördinator.

Stap 5. Zorgadviesteam/ Ondersteuningsteam

Meld frequent, zorgelijk of ongrijpbaar (ziekte)verzuim altijd in het ZAT/OT. Dit is een orgaan waarbinnen structureel contact tussen school, ouders/verzorgers, leerling, leerplichtambtenaar, BPO'er, jeugdarts en jeugdteam/CJG plaatsvindt. Ouders/verzorgers dienen betrokken te zijn bij de opheldering van de oorzaak en de aanpak van het verzuim. Het doel van het overleg is om vanuit een probleemanalyse gezamenlijk tot een plan te komen waarbij het recht op leren zoveel mogelijk wordt geborgd en voor de desbetreffende leerling maatwerk geboden wordt.

De zorgcoördinator houdt zicht op de voortgang en uitvoering van de interventies. Als er ernstige zorgen zijn over de leerling, bepaalt het ZAT/OT of er een zorgmelding wordt gedaan bij Bureau Jeugdzorg of bij Veilig thuis. Maak een verslag van de interventies voor in het verzuimdossier.

Stap 6. AT-VO

Als er over een leerling onduidelijkheden of vragen zijn, als de ondersteuning van school te kort schiet of als de voortgang van de ingezette trajecten stagneert, organiseert school een groot overleg met alle betrokken partijen bij AT-VO. De AT-VO probeert voor elke aangemelde leerling tot een zo passend mogelijk advies te komen. Zij ondersteunt en adviseert de school m.b.t. passende interventies. Eventuele opties zijn: plaatsing op een andere vorm van onderwijs, plaatsing binnen GOAL, toeleiding naar zorg wanneer hulpverlening voorliggend blijkt of aanmelding bij het meldpunt thuiszitters.

De KNMG, de beroepsorganisatie voor artsen, heeft als standpunt dat een behandelend arts geen verklaringen afgeeft over een eigen patiënt, waarbij hij/zij een oordeel geeft over de (medische) geschiktheid of ongeschiktheid van een patiënt om bepaalde dingen wel of niet te doen. Dit moet een arts zijn zonder behandelrelatie. De KNMG vindt het belangrijk dat de behandelend arts zich kan concentreren op behandeling en het opbouwen en behouden van een goede vertrouwensrelatie met de patiënt.

2. Consulent LVS (leerplicht en vroegtijdig schoolverlaten) is verantwoordelijk voor de naleving van de bepalingen in de Leerplichtwet 1969 en heeft een rol in het voorkomen van voortijdig schoolverlaten. De LVS kan een onafhankelijk sociaal medisch advies (SMA) opvragen bij de GGD Rotterdam-Rijnmond. Hierbij wordt de leerling met de ouder(s) gezien door een (onafhankelijk) arts die niet verbonden is aan de school en daardoor geen 'zorgrelatie' heeft met de leerling.

Stap 7. Meldpunt thuiszitters

Mocht een leerling ondanks alle inzet van school formeel thuiszitter geworden zijn, dient de leerling te worden aangemeld bij het meldpunt thuiszitters van het SWV VO ND via meldpunthuiszitters@at-vo.nl.

Zij bestuderen het dossier van de leerling en gaan in gesprek met betrokken partijen. Hiervoor hebben zij het volledige dossier, de verzuimregistratie en een verslag van de gepleegde interventies nodig. Zij bekijken de ondersteuningsvraag van de leerling steeds vanuit meerdere perspectieven, namelijk vanuit de leerling, de ouders/verzorgers, de school, leerplicht en de hulpverlening.

Vervolgens bekijkt het meldpunt thuiszitters samen met de leerling en diens ouders/verzorgers naar wat wenselijk c.q. mogelijk is vanuit het gezamenlijk inschatten van de zorgbehoefte.

Eventuele opties kunnen zijn:

- hervatting van het onderwijs op de huidige school,
- plaatsing op een andere V(S)O school
- onderwijs is niet voorliggend vanwege interventies in het justitiële kader/ jeugdbescherming/ jeugdhulpverlening

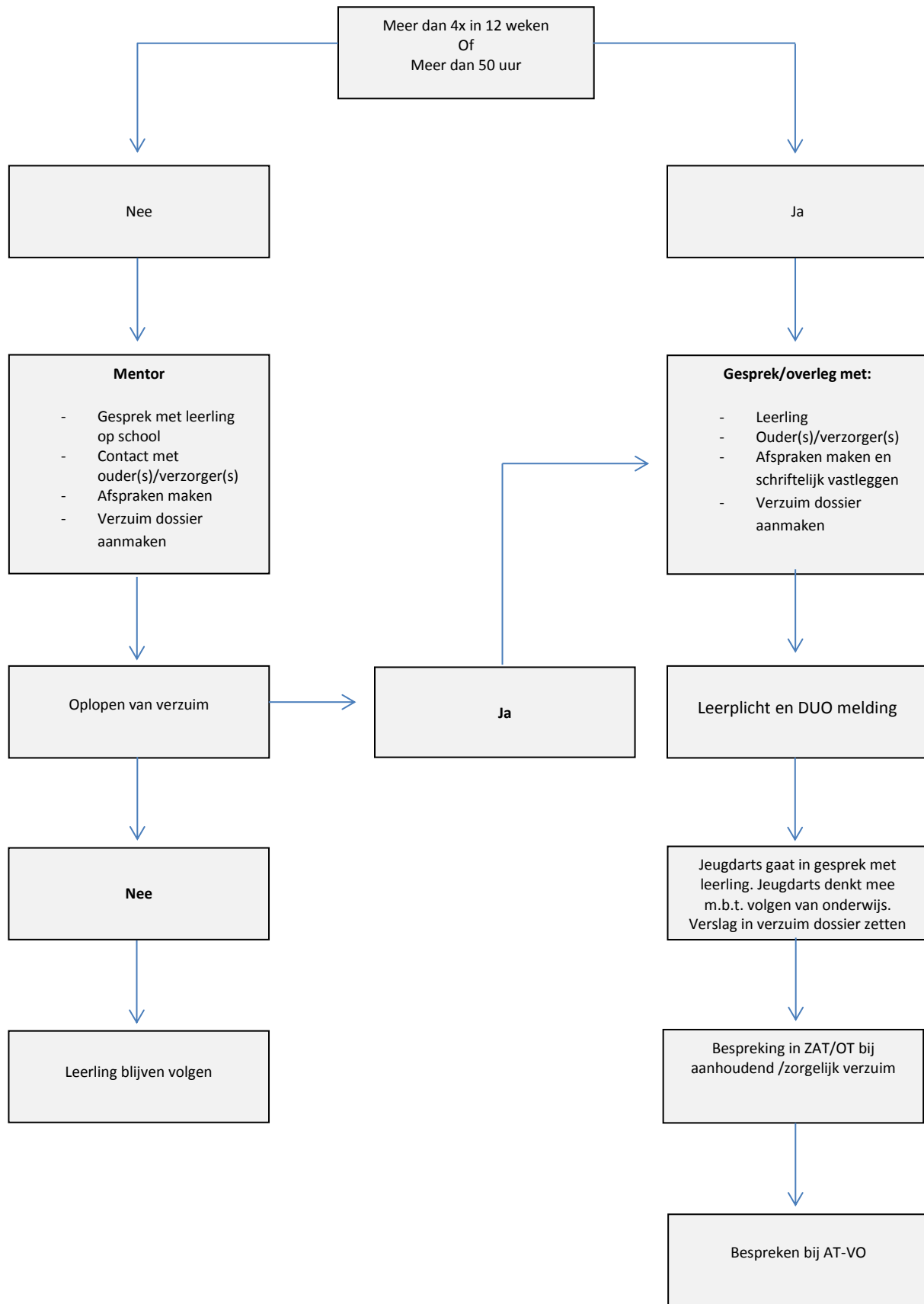
Stap 8. Bindend advies

Indien voor de te ondernemen acties de doorzettingsmacht van het SWV VO ND noodzakelijk geacht wordt, zal het dossier voorgelegd worden aan de teamleider van het SWV VO ND. Het besluit dat de teamleider vervolgens neemt, is bindend voor alle partijen. De doorzettingsmacht van het SWV VO ND treedt dan in werking. Dit besluit wordt schriftelijk medegedeeld aan de leerling, de ouders/verzorgers, de verantwoordelijke school, de eventuele nieuwe school en het bestuur van het SWV VO ND.

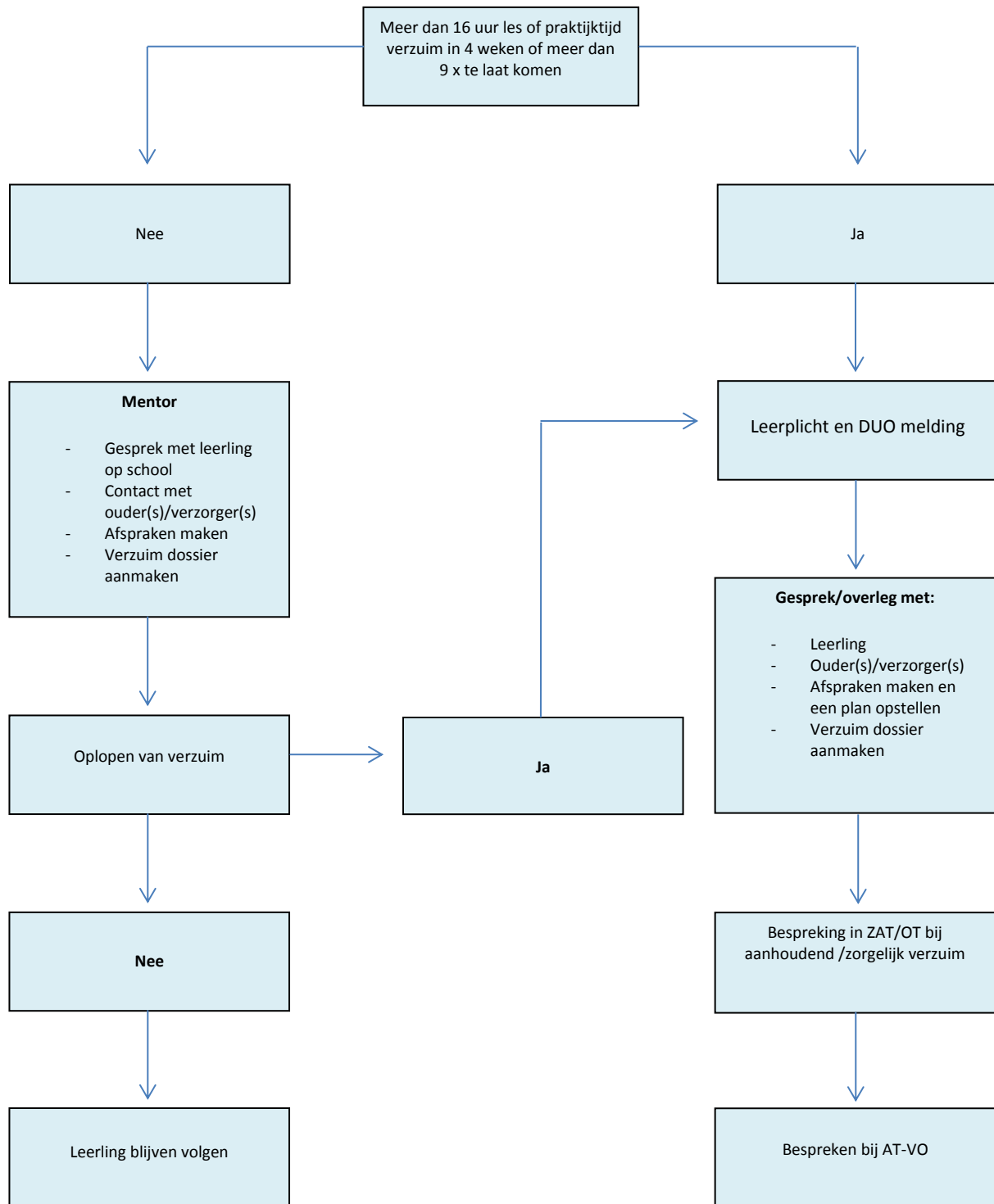
Mocht een van de partijen het niet eens zijn met dit besluit kan er contact opgenomen worden met de klachtencommissie van het SWV VO ND.

De school blijft te allen tijde verantwoordelijk voor de leerling en vormt de verbindende schakel tussen alle partijen.

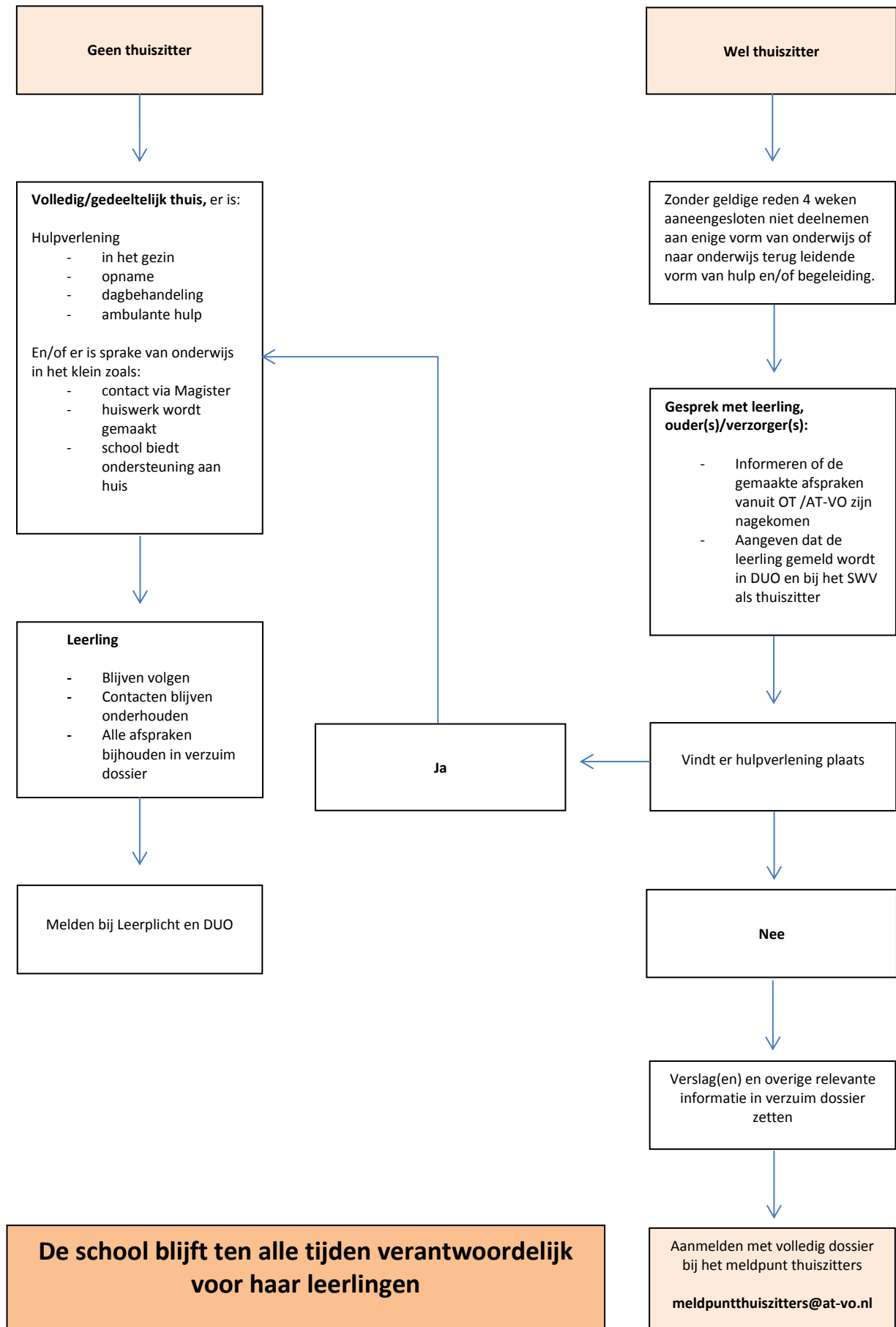
Geoorloofd (ziekte) verzuim

Ongeoorloofd verzuim

Thuiszitter

Bronnenlijst

- Protocol Thuiszitters Samenwerkingsverband VO Noordelijke Drechtsteden
www.samenwerkingsverbandnoordelijkedrechtsteden.nl
- Ziekteverzuimprotocol Zuid-Holland Zuid voor leerlingen in het primair en voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs
www.dienstgezondheidjeugd.nl
- Snel terug naar school is veel beter.
www.passendonderwijs.nl
- m@zl op het VO
www.ggdwestbrabant.nl/mazl
- Handreiking Privacy lokale teams en onderwijs Drechtsteden versie 0,1
mr. Lydia Janssen
- Klachtencommissie
www.noordelijkedrechtsteden.nl